

Innspill til Prop. 1S 2024, Helse og Omsorgsdepartementet, kap. 762, fra Sex og Politikk

Sex og Politikk takker for muligheten til å sende skriftlig innspill til helse- og omsorgskomiteen for statsbudsjettet 2024. Vi ønsker særlig å respondere på prioriteringer i kapittel 762 Primærhelsetjeneste, post 73 og 74.

Budsjettet gjør klart at post 73 skal dekke tilskudd til gjennomføringen av Snakk om det! Strategi for seksuell helse (2017-2022). Strategien løfter viktigheten av god seksualitetsundervisning gjennom hele utdanningsløpet og har som målsetning å - sikre barn og unge kunnskap og kompetanse om kropp, grenser, seksualitet og seksuell helse. Strategien løfter også viktigheten av seksuell helse i alderdommen og behovet for at dette ivaretas i møtene mellom eldre og ulike helsetilbud. Likevel opplever Sex og Politikk som en av aktørene på disse feltene, en sterk nedprioritering av områdene og vi ber komiteen om følgende:

Sex og Politikk ber Helse- og omsorgskomiteen om følgende merknader til kap. 762, post 73

- *Støtte til ungdom og seksualitetsundervisning skal ligge som fast prioritering under post 73, seksuell helse.*
- *Støtte til tiltak for seksuelle helse og eldre skal opprettholdes i 2023*

Sex og Politikk ber Helse- og omsorgskomiteen om følgende endring til kap. 762, post 74

- *Kuttet på 1. million til Amatea reverseres.*

Seksualitetsundervisning

Sex og Politikk har i over 10 år jobbet med å gi et helhetlig undervisningsverktøy til helsesykepleiere og lærere som ønsker å gi god seksualitetsundervisning. Foreningen har jobbet målrettet for å nå ut til alle fylker, kommuner og skoler, og i skoleåret 2022/2023 ble materialet vårt brukt ved nesten 50% (1357) av landets grunnskoler, og 5285 undervisere (helsesykepleiere og lærere) brukte materialet som en støtte i undervisningen. Dette representerer en betydelig økning i antall undervisere fra skoleåret 2021/2022.

Vi ser likevel at økningen i bruken av vårt materiell skjer geografisk skeivt og opplever forskjeller mellom kommuner, og har derfor over tid vært bekymret for at det fortsatt er en del som får ingen eller svært mangelfull seksualitetsundervisning. Å tilby alt materialet på nordsamisk og nynorsk har vært deler av svaret på dette, men vi ser at det også er behov for økt aktivitet ut mot undervisere, skoler og kommuner i hele landet.

Helsesykepleierne har en viktig rolle i dette arbeidet. Nylig hadde Sex og Politikk et samarbeid med Sandnes kommune og kurset 40 helsesykepleiere i seksualitetsundervisning, med et særlig fokus på de aller minste og etniske minoriteter. Deltagernes klare budskap var at fagpersoner som jobber med barn og unge må bli bedre på å snakke om seksualitet og seksuell helse. Det kom også fram et behov for materiell rettet mot barn og unge med kognitive funksjonsnedsettelse. En slik styrking kommer ikke av seg selv. Da må ulike ressurser, organisasjoner og departementer dra i samme retning og løfte arbeidet for barn og unges seksuelle helse.

Siden 2021 har støtten til Sex og Politikk sitt seksualitetsundervisningsarbeid over dette budsjettkapittelet, blitt mer enn halvert fra 2 850 000 nok til 1 300 000 nok. Dette betyr at vi ikke kan jobbe like målrettet for styrking på kommune og fylkesnivå eller videreutvikle materialet slik det etterspørres. Flere andre veletablerte aktører på feltet opplevde også store kutt særlig i 2023. Vi er bekymret over hva dette betyr for et likeverdig tilbud til barn og unge over hele landet.

Allerede i 2022 viste Ungdata-undersøkelsen høye tall på seksuell trakassering blant unge, hele 20 prosent av jentene og åtte prosent av guttene har opplevd ufrivillig seksuell adferd. Dette er en situasjon som krever å bli tatt på alvor. Helsedepartementet har et tydelig mandat for barn og unges fysiske, psykiske og seksuelle helse, og seksualitetsundervisning er et viktig virkemiddel, slik Snakk om det! også fremhever. Derfor bør også seksualitetsundervisning være et av de områdene som ligger fast uavhengig av årlige tematiske prioriteringer på denne posten.

Sex og Politikk ber Helse- og omsorgskomiteen om følgende merknad til kap 762, post 73:

Støtte til ungdom seksualitetsundervisning skal ligge som fast prioritering i tiltak under post 73, seksuell helse.

Eldre og seksuell helse

En stadig større andel av befolkningen blir eldre voksne. Kombinasjonen høyere levealder og det at vi holder oss friskere lenger, skaper et behov for tilrettelagt kunnskap og kompetanse om seksuell helse for denne delen av befolkningen. Sex og Politikk har i tre år deltatt i det nasjonale prosjektet «Eldre og seksuell helse», samt at vi søkte om penger og fikk tilskudd til å fortsette prosjektet i 2023. Nettstedet Uke66.no som ble opprettet som en del av «Eldre og seksuell helse» og som driftes av Sex og Politikk, hadde i fjor over 40.000 besøkende, både helsepersonell og eldre. Prosjektet har avdekket et stort behov for kunnskap, både blant de eldre, men også blant helsepersonell som har etterlyst mer kompetanse på området. Vi opplever nå at stadig flere kommuner også tar kontakt for at vi skal komme ut og holde foredrag, ikke bare mot ansatte i kommunen, men også direkte for eldre.

Prosjektet har også avdekket en del gråsoner eller bekymringsområder som mange ganger blir oversett, blant annet voldsutsatte eldre og vold i nære relasjoner der eldre er involvert. Det har også vært behov for å snakke om dette med samtykke, det å finne en ny partner etc. Det legges stor vekt på livslyst og muligheten til å bo hjemme så lenge som mulig. Det å opprettholde fokuset på seksuell helse for eldre vil være et betydelig bidrag for å oppnå dette målet.

Årets reduksjon i støtte, fra 1.300.000 til 650 000,- varsler en nedprioritering av den eldre delen av befolkningen og deres rett til god seksuell helse. Vi håper at tilskuddet til dette fagfeltet opprettholdes, eventuelt løftes tilbake til 2022 nivå, noe som gir oss muligheten til å videreutvikle prosjektet og besøke flere av landets kommuner og fylker.

Sex og Politikk ber Helse- og omsorgskomiteen om følgende merknad til kap 762, post 73:

Støtte til tiltak for seksuelle helse og eldre skal opprettholdes i 2023.

Amathea – tilbud før og etter abort

Amathea er i dag den eneste gratis landsdekkende helsetjenesten som har et spesialisert og unikt tilbud for unge som står i valg rundt graviditet og tiden etter abort. Sex og Politikk samarbeider tett med Amathea, og ser at våre arbeid er utfyllende for å gi unge et godt tilbud for seksuell, fysisk og psykisk helse. Et ytterligere kutt på 1 million, slik som foreslått, vil svekke tilbudet til en sårbar gruppe som myndighetene har en lovpålagt plikt å følge opp.

Sex og Politikk ber Helse- og omsorgskomiteen om følgende endring til kap. 762, post 74

- *Reversere kuttet på 1. million nok til Amathea.*